

KeTJA Kennisportaal

Samenwerken met informele partners in de wijk

Vraag (programmamateam Ouder- en Kindteams)

*Welke vormen van samenwerking zijn er mogelijk met informele ondersteuners van ouders en jeugd?
Waar moet een jeugdprofessional dan op letten?*

Beantwoording: Marjolijn Distelbrink, Verwey-Jonker Instituut

Inleiding

Samenwerken met netwerken rond ouders (en jongeren) in de wijk is een van de opgaven van de Ouder- en Kindteams. Langzaamaan komt daar steeds meer aandacht voor. Juist voor het bereiken van ouders die de stap naar het Ouder- en Kindteam niet zo snel zullen zetten kan dit belangrijk zijn. Bijvoorbeeld door aan te sluiten bij gesprekken die zij al met elkaar voeren in migrantenzelforganisaties, bij moskeeën, in kerken, buurtcentra of ouderkamers, in vrouwennetwerken of -organisaties. De aansluiting begint bij het leren kennen van de groepen of personen die al actief zijn in de wijk. Vaak worden groepen die met elkaar over opvoedkwesties praten geleid of georganiseerd door sleutelinformanten; goed geïnformeerde vrijwilligers of soms professionals (bijv. Stichting BMP met de Wijkacademies Opvoeden; Trias Pedagogica) in het voorveld. Deze informele ondersteuners zijn het eerste aanspreekpunt. Als je met hen wilt samenwerken, is een aantal zaken van belang. Hieronder bespreken we ze.

Kenmerken van het onderlinge gesprek in informele settings

1. Informele settings waar het gesprek wordt gevoerd hebben hun eigen functie voor ouders; een plek waar het vertrouwd is, en waar je eigen 'taal' wordt gesproken (letterlijk of figuurlijk); waar geen zorg bestaat dat kinderen uit huis worden geplaatst als je problemen voorlegt.
2. Informele settings hebben hun eigen onderwerpen en invalshoek. Vaak worden er gesprekken gevoerd over zaken die veel ouders tegenkomen en die meer een collectief karakter hebben, zoals: hoe voeden we onze kinderen op in Nederland, hoe zorgen we dat onze kinderen niet onder invloed komen van personen of organisaties die niet goed voor ze zijn; hoe begeleiden we onze kinderen in het Nederlandse onderwijs, hoe helpen we onze kinderen omgaan met discriminatie. Ook rond taboe-onderwerpen zoals homoseksualiteit, huiselijk geweld of eerwraak kunnen groepsbijeenkomsten worden georganiseerd in 'eigen' organisaties. Het Ouder- en Kindteam richt zich grosso modo meer op individuele problemen/vragen van gezinnen, vaak met een pedagogisch karakter. In gesprekken bij informele organisaties of in het voorveld gaat het ook om pedagogische vraagstukken, maar meer rond waardenopvoeding of collectieve zorgen.
3. Deels hebben de gesprekken in informele settings het karakter van kennisoverdracht (bijvoorbeeld over opvoeden in Nederland, het schoolsysteem) en bewustwording (het zich bewust worden van de

invloed die ouders kunnen hebben op kinderen). Een voorfase voordat ouders zich bewust worden van opvoedvragen die ze kunnen hebben.

Meerwaarde en vormen van samenwerking

Het samenwerken met dit informele ondersteuners kan een belangrijke meerwaarde hebben. Ouderen kindadviseurs of andere professionals die met ouders en jeugd werken kunnen relevante kennis of expertise hebben die de gesprekken in informele settings kan ondersteunen. Zij kunnen door hun formele positie ook deuren openen of wegen kennen naar gespecialiseerde hulp, indien nodig. Een belangrijk bij-effect van samenwerking kan zijn dat ouders het Ouder- en Kindteam leren kennen en er wellicht meer voor open staan daar eens een opvoedvraag te stellen. Informele partijen hebben relevante kennis en expertise die professionals op hun beurt kan helpen: hoe zij ouders het beste kunnen benaderen, welke culturele accenten er zijn die soms net een andere invalshoek vragen bij problemen of benaderwijze; ze kunnen hen inschakelen als ondersteuning bij een ouder bij het Ouder- en Kindteam vastloopt. Er zijn ook andere samenwerkingsvormen denkbaar: samen projecten opzetten waarbij opvoeden op een laagdrempelige manier ter sprake komt en zo de pedagogische civil society een impuls geven. Daar zijn mooie voorbeelden van, bijvoorbeeld in Zaandam.

Belangrijke zaken bij samenwerking

De samenwerking kan dus op allerlei manieren winst opleveren. Daarvoor moet echter eerst een aantal stappen worden gezet. Dit blijkt uit onderzoek dat wij de afgelopen jaren deden in o.a. Amsterdam. Je moet elkaar leren kennen, er moet vertrouwen over en weer ontstaan, je moet hetzelfde willen en je moet duidelijk verwachtingen en rollen over en weer bespreken in een samenwerking. Vaak beginnen formele organisaties aan een samenwerking vanuit hun eigen perspectief - en wordt dit niet uitgesproken. Ze verwachten dat informele organisaties een ingang kunnen zijn naar ouders, om het aanbod meer te gaan benutten (het perspectief van toegankelijkheid). Maar informele organisaties zijn vaak aan het werk vanuit het perspectief van de civil society; zij pakken een vraagstuk op, zorgen voor een collectieve beweging van bewustwording, dialoog, onderlinge steun. Het is belangrijk dit soort visies en doelen naast elkaar te leggen en te bekijken waarin je elkaar kunt versterken. Dit kost tijd.

Hulp hierbij: instrument en onderzoek Kennisplatform Integratie & Samenleving/Tienplus

Bij het verkennen van elkaars visies op hoe ouders te ondersteunen en hoe daarbij elkaar te versterken kun je gebruik maken van een instrument dat het Kennisplatform Integratie & Samenleving (Verwey-Jonker Instituut) ontwikkelde. Het geeft inspiratie op welke manieren je kunt samenwerken, en helpt elkaars visie en verwachtingen helder te krijgen. Zodat er een vruchtbare bodem onder de samenwerking komt. Teams kunnen bij het gebruik ervan ondersteuning bij vragen van de onderzoekers. Een directe link naar het instrument vind je hier:

<https://www.kis.nl/publicatie/samenwerking-tussen-formele-en-informele-opvoedondersteuning>

Voor wie meer wil lezen over waar je op moet letten bij samenwerking met informele organisaties, is ook het onderzoeksrapport uit 2016 interessant.

<https://www.kis.nl/publicatie/opvoedondersteuning-multi-etnische-wijk>

Ook het proefschrift van Elena Ponzoni 'Creating Space' (2016) geeft theoretische verdieping aan de samenwerking tussen formele en informele werkers. Voor meer informatie hierover:

Elena.Ponzoni@gmail.com.

Voor meer informatie over het onderzoek: Marjolijn Distelbrink (Verwey-Jonker Instituut)
Mdistelbrink@verwey-jonker.nl.

Voor meer informatie over hoe het programmateam Ouder- en Kindteams werken in de wijk vormgeeft: Hermien Buyse h.buyse@oktamsterdam.nl en Cecile Winkelman c.winkelman@oktamsterdam.nl. Zij kunnen ook informatie geven over het project 'De kracht van ontmoeting' dat vanaf 1 januari 2018 in het OKT gaat draaien.